

Προς τον εθνικό διχασμό

Το θέμα του εθνικού διχασμού επανήλθε δυναμικά στην ιστοριογραφία χάρη στα δύο εμβληματικά βιβλία του Γιώργου Θ. Μαυρογορδάτου («1915: ο εθνικός διχασμός», εκδ. Πατάκη, 2015, «Μετά το 1922: η παράταση του διχασμού», εκδ. Πατάκη, 2017). Ο Γ. Μαυρογορδάτος κατέδειξε, μεταξύ πολλών άλλων, ότι στην ουσία η ονομασία «εθνικός διχασμός» ήταν και λίγο ευφημισμός· επρόκειτο για εμφύλιο πόλεμο χωρίς το στρατιωτικό σκέλος με βαθύ, άσβεστο μίσος του ενός προς τον άλλον.

Ο Θανάσης Διαμαντόπουλος αφιερώνει πολλές σελίδες σ' αυτή τη δυσάρεστη υπόθεση στο βιβλίο του «Ο Ελευθέριος Βενιζέλος ως πλαστουργός Ιστορίας», που μόλις κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις Πατάκη. Ο εθνικός διχασμός αποτελεί κεντρικό κεφάλαιο στην ιστορία του Βενιζέλου.

Το θέμα είναι τεράστιο, με πολλές και διαφορετικές πτυχές. Εδώ, ας περιοριστούμε στις εξής επισημάνσεις του Θ. Διαμαντόπουλου: ο Βενιζέλος «θεώρησε και με ένταση ανέδειξε από τον Αύγουστο του 1914 (σ.σ. οπότε και ξέσπασε ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος) πως, παντί τρόπω και κατά κυριολεξία πάση θυσία, το Ελληνικό Βασίλειο έπρεπε να τεθεί στο υπό την αγγλογαλλική κυριαρχία στρατόπεδο των εμπολέμων. Εν προκειμένω, βέβαια, στόχευση του Έλληνα πρωθυπουργού ήταν να θέσει τη χώρα υπό την προστασία πανίσχυρων συμμάχων, μέσα στο ρευστό διεθνές περιβάλλον που δημιουργούσε ο Μεγάλος Πόλεμος, ώστε να έχει

ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΓΚΛΙΝΗ

τη στήριξη τους και κατά τα μεταπολεμικά χρόνια».

Παρ' όλα αυτά, είχε αρνηθεί να συντρέξει στρατιωτικά τη Σερβία όταν δέχθηκε την εισβολή της Αυστρίας, παρατηρεί ο συγγραφέας, ο οποίος μιλάει για «χαρακτηρολογικό κυνισμό του Βενιζέλου – χάριν των εθνικών συμφερόντων, όπως αυτός τα αντιλαμβανόταν», σχολιάζοντας, ωστόσο, ότι αυτός ο κυνισμός ίσχυε και στην άλλη πλευρά. «Υπό μία έννοια, κυνική ήταν η εποχή, άρα και οι πρωταγωνιστές της».

Κατά τον συγγραφέα, το πρώτο κρίσιμο σημείο προς την έκρηξη του εθνικού διχασμού ήταν η πρόταση παραχώρησης, έπειτα από πρωτοβουλία του βρετανικού παράγοντα,

στη Βουλγαρία «του προσφάτως προσαρτημένου στη χώρα μας “καζά” Καβάλας - Δράμας με την ενδοχώρα του!» (η έμφαση του συγγραφέα). Η αποζημίωση για την Ελλάδα θα ήταν η απόκτηση μικρασιατικών εδαφών – γενικώς και αορίστως.

Ο Βενιζέλος προσπάθησε να αποφύγει κάτι τέτοιο, ενέδωσε όμως επιδιώκοντας και τη συμμετοχή του ελληνικού στρατού στην εκστρατεία των Βρετανών στα Δαρδανέλλια (στο σφαγείο της Καλλιπόλης...).

Ο πρώτος που παραιτήθηκε από το αξίωμα του τότε αρχηγού του Γενικού Επιτελείου ήταν ο Ιωάννης Μεταξάς. Η παραίτησή του «προκάλεσε δραματική επιτάχυνση των εξελίξεων».

Ο Βενιζέλος είδε την αγγλογαλλική προσφορά της Μικράς Ασίας ως δώρο. Θεωρούσε την Τουρκία «τελειωμένη». Σε αυτό αποδείχθηκε ότι είχε λάθος...